

dzie dla mnie tym cenniejszą iż pan, panie prefekcie, wywołał wspomnienie drogie memu sercu ¹⁾).

Przypomnieliśmy sobie tutaj przyczyny głębokiego uczucia, jakie łączy Paryż z Polską. Uczucie to jest najlepszym symbolem nierozzerwalnej przyjaźni, jaka jednoczy Polskę z całą Francją, — przyjaźni, stanowiącej najtrwalszą gwarancję szczęścia i pomyślności tych dwóch krajów, a zarazem pokojowej odbudowy Europy.

V. TOAST NA CZEŚĆ MIASTA PARYŻA

(5 lutego 1921 r.)

Drugi raz na przyjęciu w ratuszu paryskim Piłsudski przemawiał po wzniesieniu toastu na jego cześć przez Prezydenta miasta Paryża Le Corbeiller'a.

Przemówienie podajemy w przekładzie z tekstu francuskiego, ogłoszonego we wspomnianym wyżej wydawnictwie.

Dziękuję gorąco P. Prezydentowi Rady Miejskiej, jak również Panu Prefektowi departamentu Sekwany za wzruszające przyjęcie, jakie mi zostało zgotowane przez miasto Paryż. Wznoszę kielich na cześć miasta Paryża, tak drogiego wszystkim sercom Polski, na cześć ogniska, z którego promieniuje światło i wielkość, na cześć miasta, w które wcielił się geniusz Francji, na cześć duchowej stolicy świata!

VI. PRZEMÓWIENIE PODCZAS DEKOROWANIA MIASTA VERDUN ORDEREM «VIRTUTI MILITARI»

(6 lutego 1921 r.)

Rząd francuski, zapraszając Naczelnika Państwa do Francji wyrażał nadzieję, że Piłsudski «zwiedzi pola bitew, na których toczyły się heroiczne walki» podczas ostatniej wojny.

Zgodnie z tym życzeniem Naczelnik Państwa przyjechał dnia 6 lutego 1921 r. do miasta Verdun, pamiętnego zwyciężonymi walkami w r. 1916. Przy tej sposobności odbyła się uroczystość dekorowania tego miasta orderu «Virtuti Mili-

¹⁾ Prefekt Autrand wspomniał w swym przemówieniu, że brat Naczelnika Państwa, Bronisław Piłsudski, po odbyciu wygnania na Sybir przebywał w Paryżu i tam umarł.

tari» i na niej wygłosił Piłsudski niżej przytoczone przemówienie.

Podajemy je według «Kuriera Porannego» z dnia 8 lutego 1921 r.

Miasto to stało się symbolem i przedmiotem podziwu wszystkich, którzy wiązali swe nadzieje ze zwycięstwem sztandaru francuskiego. Dobre wojsko nie może istnieć bez ożywionego dobrym duchem obywatelskim społeczeństwa, którego ideały znowuż nie mogą być urzeczywistnione bez dobrego wojska. I dlatego składając hołd bohaterskiemu wysiłkowi żołnierzy, świadomych obowiązków i dzielnych obywateli, nadaję w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej miastu Verdun krzyż «Virtuti Militari».

VII. PRZEMÓWIENIE PODCZAS DEKOROWANIA MARSZAŁKA PÉTAİN'A ORDEREM «VIRTUTI MILITARI»

(6 lutego 1921 r.)

Dnia 6 lutego 1921 r. przy bytności Piłsudskiego w Verdun odbyło się na forcie Vaux dekorowanie Marszałka Pétain'a orderem «Virtuti Militari». Przy tej okazji wygłosił Piłsudski niżej przytoczone przemówienie, które podajemy według «Kuriera Porannego» z dnia 8 lutego 1921 r.

Są ludzie i miejscowości, których imiona na zawsze pozostaną w historii. W jednym z takich miejsc i przed jednym z takich ludzi znajdujemy się w tej chwili. Sława marszałka Pétain'a jest już dostatecznie wielka. Jednakowoż pragnę oddać jeszcze hołd w imieniu Polski w postaci tego skromnego krzyża, który dla Polaków jest wyobrażeniem najwyższym honoru wojskowego. Więc w imieniu Polski i wojska polskiego, które związane jest coraz to ściślejszym braterstwem z przesławną armią francuską, wyrażam Panu Marszałkowi największy podziw i wdzięczność, wręczając ten krzyż «Virtuti Militari».

VIII. LIST DO MARSZAŁKA JOFFRE'A

(6 lutego 1921 r.)

Dnia 6 lutego 1921 r. wysłał Piłsudski z Verdun niżej przytoczony list do Marszałka Joffre'a, który podajemy według «Kuriera Polskiego» z dnia 20 lutego 1921 r.